

Bijeenkomst met lijsttrekkers gemeenteraadsverkiezingen 16 maart 2022

'Van verkiezingen naar coalitie- en collegevorming 2022'

Bijeenkomst dinsdag 1 februari 2022, 19.30 uur Stadhuis Gorinchem

Samenvattend verslag

Aanwezigen:

Mevrouw R. Melissant-Briene, burgemeester

De heer E. Wolters, bestuursadviseur

Mevrouw H. Kromkamp, directeur

De heer H. Sepers, griffier

Lijsttrekkers:

De heer D. van Veen, Stadsbelang

De heer P. Schefferlie, Democraten Gorinchem

Mevrouw L. Pellikaan, Democraten Gorinchem

De heer J. Wientjes, VVD

De heer J. Oostrum, PvdA

De heer M. de Pagter, CU/SGP

De heer J. van der Geest, CDA

De heer I. Tekir, D66

Mevrouw E. Hamann, Gorcum Actief

De heer B. Bahlmann, Gorcum Actief

De heer H. van Mourik, Zorg voor Gorkum

De heer W. de Visser, Jezus Leeft

Afwezig m.k.:

Mevrouw E. Dansen, SP

Bijgevoegd:

Overzicht lijsttrekkers

1. Inleiding door griffier

De heer Sepers heet iedereen hartelijk welkom.

Hij meldt het bericht van verhindering van mevrouw Dansen.

In de zomer is er contact geweest tussen de burgemeester en de huidige fractievoorzitters over de verkiezingen en de collegevorming. De fractievoorzitters hebben toen het boek 'Van campagne tot compromis. Collegevorming in Nederlandse gemeenten, 2010-2018' gekregen.

De heer Sepers verwijst naar de uitnodiging voor deze bijeenkomst en de vragen die daarin genoemd zijn.

De heer Wolters licht toe dat het niet per se vanavond de bedoeling is om afspraken vast te leggen. De bedoeling is om te verkennen welke behoefte de lijsttrekkers hebben om tot afspraken te kunnen komen, wensen ten aanzien van het proces rondom de verkiezingen. Er kan ook een volgende bijeenkomst gepland worden om met elkaar verder te spreken.

Er wordt vervolgens een voorstelronde gehouden waarbij ieder ook de verwachtingen van deze bijeenkomst noemt.

Ilhan Tekir vindt het fijn elkaar in deze setting te ontmoeten voor de verkiezingen. Hij zou het goed vinden voor de lokale democratie als een open en transparant proces ingericht kan worden omtrent de coalitievorming.

Jaap Wientjes vervangt Niels van Santen die lijsttrekker is maar in quarantaine zit. Hij heeft geen hooggespannen verwachtingen van vanavond en zal vooral luisteren naar hoe iedereen denkt dat het zal moeten gaan. Hij hoopt dat een soort code of conduct gedefinieerd kan worden voor de periode voor de verkiezingen en voor een open en transparant proces na de verkiezingen.

Wim de Visser zegt geen stemmen van mensen te verwachten; hij verwacht dat meer mensen in Gorinchem Jezus leren kennen en van daaruit anders gaan leven.

Dicky van Veen is geboren en getogen Gorinchemmer en staat er blanco in. Hij hoort graag wat andere partijen vinden. Transparantie vindt hij belangrijk.

Hans van Mourik is met zijn partij Zorg voor Gorkum nieuw. Hij heeft er veel zin in en heeft in de afgelopen acht jaar ook veel plezier gehad in de raad. Hij heet de nieuwe lijsttrekkers van harte welkom. Hij hoopt dat vanavond de scherpe randjes eraf gehaald kunnen worden.

Maarten de Pagter zegt er blanco in te staan en verwijst naar de uitnodiging voor deze avond. Hij hoopt dat men met elkaar goed werk kan maken van voorspelbaar en navolgbaar.

Jack Oostrum hoopt dat vanavond de basis gelegd kan worden van een transparant proces en dat men in een open houding zal overleggen. Hij is graag bereid om voor en na de verkiezingen over zijn eigen schaduw heen te stappen en met een frisse blik de nieuwe periode in te gaan.

Everdien Hamann gaat de verkiezingen in met duo lijsttrekker Björn Bahlmann en een nieuwe lijst. Zij wil graag een fair play verkiezingstijd en vindt het belangrijk dat men het fatsoen houdt in uitingen. Zij roept mensen met een dubbele functie (wethouder en lijsttrekker) op niet als lijsttrekker reclame te maken in de krant.

Evert Wolters is strategisch bestuursadviseur en heeft samen met Hans Sepers deze avond voorbereid.

Heleen Kromkamp is gemeentesecretaris en algemeen directeur; alles wat de lijsttrekkers vanavond verzinnen zal zij ambtelijk meenemen om te zorgen dat men straks het goede gesprek kan voeren in de coalitiegesprekken. Zij hoopt dat ieder de wensen meldt zodat men er ambtelijk mee aan het werk kan gaan.

Pierre Schefferlie hoopt dat de avond zal bijdragen aan een frisse start. Het leidt meestal ook tot teleurstellingen voor een deel. Hij hoopt dat men ondanks dat toch een mooie start kan maken.

Laura Pellikaan is duo lijsttrekker met Pierre en vindt het mooi dat men met elkaar in gesprek gaat.

Björn Bahlmann is vier jaar raadslid voor een andere partij geweest en gaat nu samen met Everdien Hamann de verkiezingen in.

Joost van der Geest verwacht dat men elkaar vanavond leert kennen; het is een voorspelbaar proces dat men ingaat. Hij is de enige wethouder in het gezelschap dus de rollen zullen wel eens door elkaar heen lopen. Hij zal ze proberen te scheiden maar als dat niet lukt dan is hij daarop aanspreekbaar. Hij stelt voor telefoonnummers uit te wisselen. Sinds het artikel van afgelopen zaterdag hebben we met elkaar een opdracht om te laten zien dat we het deze periode anders willen gaan doen. Vanaf vanavond kunnen we dat met elkaar gaan vormgeven.

2. Voorzitter raad deelt met de lijsttrekkers haar ervaringen en duiding van de gesprekken met fractievoorzitters in de zomer

Reinie Melissant is burgemeester van deze prachtige vestingstad. Zij vindt het fijn dat iedereen is gekomen. De meeste mensen kent zij maar enkele nog niet. Fijn dat zij er ook zijn. Zij is er als burgemeester bij omdat het haar taak is hoeder van het democratisch systeem te zijn. Onderdeel daarvan is het proces rondom de verkiezingen. Zij verwijst naar het indienen van de kieslijsten en de bijeenkomst van het hoofdstembureau. Het proces voor de verkiezingen is al volop gaande.

In de vakliteratuur wordt veel gesproken over een voorspelbaar en navolgbaar proces van coalitievorming. In de zomervakantie is zij daar al mee begonnen. Zij verwijst naar het boek 'Van campagne tot compromis. Collegevorming in Nederlandse gemeenten, 2010-2018'. Wie dat boek nog niet heeft kan zich melden bij de griffier. Zij heeft dit aan alle fractievoorzitters verstrekt voor de vakantie. In het boek staan veel lessen waarmee wij ook in Gorinchem ons voordeel kunnen doen. De heer Van der Geest verwees al naar het artikel dat jl. zaterdag in het AD heeft gestaan. Daarin geeft een aantal mensen aan dat er in Gorinchem dingen zijn gebeurd in het proces van coalitievorming, wat tot fricties heeft geleid en zijn doorwerking had in de raadsperiode. Het is van belang dat u beseft dat het proces dat ingegaan wordt navolgbaar en transparant moet zijn. Het is van belang dat het altijd respectvol naar elkaar moet zijn. Als de persoonlijke verhoudingen beschadigd raken tijdens de coalitievorming, dan is dat heel lastig te repareren. Zij schetst enkele zaken die in het boek aan de orde komen zoals aan de voorkant procesafspraken maken. Het is goed om hierover na te denken. Ook noemt zij de vraag of men een coalitieakkoord wil, een raadsbreed akkoord of een combinatie. Is het de bedoeling om de inbreng van alle partijen zichtbaar te maken in het proces of alleen van de partijen die een coalitie gaan vormen. Het is goed om hierover voor de verkiezingen na te denken.

De vraag is ook wat u van de griffie verwacht. De griffie en de medewerkers van de ambtelijke organisatie staan ten dienste van de raad.

De burgemeester bevordert dat het proces goed verloopt. Zij wil niet betrokken zijn bij de inhoud als de coalitieonderhandelingen gestart zijn. Op de inhoud heeft de burgemeester geen rol.

Mevrouw Dansen die vanavond niet aanwezig kan zijn heeft dit overigens ook nog benadrukt in een mail.

Artikel 35 van de Gemeentewet geeft aan dat aan het eind van het coalitieproces er een coalitiedocument ligt dat aangeboden wordt aan de burgemeester die daar nog een (schriftelijke) reactie op kan geven.

De bedoeling van deze bijeenkomst is om met elkaar af te tasten wat men verwacht van de griffie en de ambtelijke organisatie om te komen tot een navolgbaar coalitieproces.

Na deze bijeenkomst kan een volgende bijeenkomst belegd worden om het gesprek verder te brengen.

De heer Wientjes vraagt of de reactie van de burgemeester op het coalitiedocument in het kader van artikel 35 Gemeentewet alleen procesmatig is of ook inhoudelijk.

Mevrouw Melissant antwoordt dat in de wetstoelichting geen begrenzing is aangegeven aan wat de burgemeester hierover kan zeggen. Zijzelf zal terughoudend zijn op de inhoud, maar er zijn ook burgemeesters die op de inhoud reageren. Het is aan de coalitiepartijen om daar al dan niet iets mee te doen.

De heer Wientjes neemt aan dat ook naar de grondwettelijkheid wordt gekeken in dit kader. Zijn partij is ervoor dat de burgemeester zich bij het feitelijke houdt en wegblijft van het politieke.

Mevrouw Melissant zegt dat zij op dezelfde lijn zit.

3. Welke beelden en ideeën leven er bij de partijen ten aanzien van de wenselijkheid van een 'voorspelbaar en navolgbaar proces van coalitievorming' met het oog op een goede start van de volgende raadsperiode?

De heer Sepers merkt op dat hij termen heeft gehoord als fair play, eerlijk proces, transparant en geeft gelegenheid om nader te reageren.

De heer Tekir merkt op dat er ambities genoemd worden en dat er keuzes gemaakt moeten worden. Hij verwijst naar het artikel in het AD waarmee het thema bestuurscultuur actueel wordt. Het legt de lat hoger dan voorheen ten aanzien van dit proces. Hij wil hier serieus mee aan de slag gaan. Hij stelt voor snel een duidingsdebat te organiseren om de partijen gelegenheid te geven hun verklaring te geven ten aanzien van de uitkomst. Het is belangrijk dat de stad daar niet lang op moet wachten. Hij vindt het ook wenselijk om een informateur te benoemen zodat het proces geregistreerd wordt door een onafhankelijke derde. Daar hoort ook verslaglegging bij die in openbaarheid gedeeld wordt. Op die manier wordt zorgvuldig toegewerkt naar het proces van formeren. Ook moet goed afgebakend worden dat de ondersteuning van de informateur door de ambtelijke organisatie cruciaal is. Daar moeten mensen voor worden vrijgemaakt. Vroeg in het proces moet al veel ambtelijke deskundigheid ingeschakeld worden.

De heer Schefferlie kan zich in grote lijnen hierbij aansluiten; snel een duidingsdebat en het aanstellen van een informateur. Dat is goed voor een frisse start; misschien wel twee informateurs. Ook bepleit hij tempo in het proces van informatie. Heel snel na de verkiezingen moeten een paar dossiers duidelijk worden toegelicht aan heel de raad, met name over de financiën. Het is ook belangrijk dat een ambtelijk team vrijgespeeld wordt voor de coalitievorming.

De heer De Pagter is het eens met tempo maar wel met behoud van zorgvuldigheid. Het aanstellen van een informateur van buitenaf is een goede zaak. Er moet ook een stappenplan opgesteld worden en tussentijdse communicatie richting de raad is belangrijk. Wellicht zijn er al gedachten over een informateur.

De heer Van der Geest neemt aan dat de grootste partij een informateur voorstelt. Het is zeker belangrijk om een ambtelijk bureau informateur te vormen en daarvoor een paar mensen vrij te maken. Hij zou graag een raadsbreed akkoord willen overeenkomen. Het zal ook helpen als een statement afgesproken wordt waarop ieder aanspreekbaar is gedurende het proces.

De heer Oostrum is het eens met de inbreng van de heer Tekir. Het inschakelen van een informateur is een goede zet. Daarbij heeft de grootste partij n.m.m. een inbreng. Met betrekking tot het duidingsdebat meent hij dat partijen daarbij ook enkele speerpunten kunnen meegeven waaraan aandacht besteed moet worden. Een raadsbreed programma, ten minste op onderdelen, lijkt hem een goede zaak. Ook de stem van kleinere partijen moet meegewogen worden in het hele proces.

De heer Wientjes benadrukt dat voor de verkiezingen fair play gespeeld moet worden. Hij verwijst naar de inbreng van mevrouw Hamann en de heer Van der Geest. Partijen die nu een rol als wethouder hebben en een belangrijke rol in de toekomst voor zich zien, moeten zaken goed scheiden. In het politieke spel is het wel zo dat het tussen personen gaat en dat men elkaar de ruimte moet geven en elkaar op een fatsoenlijke manier moet benaderen. Daar moet men op blijven letten en aanspreekbaar zijn. Ook hij is voor een snel duidingsdebat waarin naar voren komt welke punten voor partijen belangrijk zijn. Vervolgens moet een informateur zich laten informeren en daar iets uit destilleren. Hij weet niet of de informateur daarmee naar de raad moet gaan. Het proces kan ook zijn eigen gang gaan en er moet wel enige discretie mogelijk zijn.

Gorinchem staat als stad voor grote uitdagingen met een grote financiële impact. Daar moet een brede steun voor gevonden worden; geen krappe meerderheid. Men zou tot een wat opener programma kunnen komen waarbij de raad en het college daarna zaken kunnen doen met andere partijen dan de collegepartijen. Het dualisme moet weer terugkomen. De heer Wientjes is niet voor een raadsakkoord en hij vindt dat ook niet nodig.

De heer Van Veen wil eerst nog met de fractie overleggen maar hij staat positief tegenover een informateur. Normaal gesproken komt die uit de grootste partij maar hij moet ook buiten de partijen staan. Een duidingsdebat lijkt een goede zaak.

De heer Sepers licht toe dat een informateur een openbaar verslag uitbrengt en dat de formateur minder in de openbaarheid acteert.

De heer Van Mourik vindt een duidingsdebat een goede zaak. Hij vindt de ervaring met coalitie en oppositie heel bijzonder, maar uiteindelijk wil iedereen maar één ding: het beste doen voor Gorinchem. Er zit wel verschil in de programma's, maar het is wel goed om te kijken in de richting van raadsbreed en wat dat in andere gemeenten heeft opgeleverd. Hij zou daar meer informatie over willen krijgen. De burgemeester kan dan kijken of het haalbaar is. Landelijk zie je ook wel dat rekenkamers meedoen. Het is wel goed als er meegerekend wordt.

Mevrouw Melissant zegt dat het goed is om die expertise in het proces mee te nemen.

De heer De Visser zegt alles aan te horen. Het komt aan op Gods gunst. We willen allemaal het beste. Hij vindt het mooi als partijen goed met elkaar omgaan maar in debatten wordt wel vaak gebekvecht voor de camera. De vrede en de liefde moet bewaard worden.

Mevrouw Hamann is wel voorstander van een duidingsdebat en een onafhankelijke informateur en een formateur. Misschien kan die nu al gezocht gaan worden. De tijd dringt soms snel. Goede ondersteuning is belangrijk. Het is ook goed om de financiële situatie van de gemeente duidelijk te maken zodat gekeken kan worden of plannen wel haalbaar zijn. Eigenlijk heeft zij een voorkeur voor een coalitieakkoord. Dat maakt het debat levendiger en de oppositie kan dan ook oppositie voeren. Een raadsbreed akkoord was niet zo handig in een vorige periode. Fair play vindt zij ook belangrijk; in de verkiezingstijd ook fatsoenlijk blijven. Naar aanleiding van het artikel over de bestuurscultuur zegt zij dat de grijze olifant al vier jaar in de kamer staat. Die is niet zomaar weg; daar moet hard aan gewerkt worden. Zij gaat gewoon door met haar standpunten.

Mevrouw Melissant vraagt welke lessen uit het artikel uit het AD getrokken worden voor de komende weken. Respect naar elkaar toe is altijd belangrijk. Zij vraagt hoe mevrouw Hamann daar tegenaan kijkt.

Mevrouw Hamann zegt dat het artikel in het AD een terugblik was van een aantal raadsleden, oppositie en coalitie; ervaringen van mensen die dingen benoemen die herkenbaar zijn voor iedereen. Er moet serieus iets gedaan worden aan die grijze olifant maar dat is ook een proces en de verkiezingen zijn al over een paar weken. In de debatten maakt ieder de eigen standpunten bekend.

Mevrouw Melissant begrijpt dat men zich moet richten op de inhoud en niet op de persoon.

Mevrouw Hamann bevestigt dit.

De heer Schefferlie reageert op de inbreng inzake een coalitieakkoord of een raadsbreed akkoord. Hij heeft ook de suggestie inzake een combinatie gehoord; een brede basis waarbij de coalitie een duale benadering kan toepassen. Wat betreft fair play is het belangrijk om jezelf een spiegel voor te houden.

De heer Van der Geest zegt dat in de komende periode wel de verschillen benadrukt zullen worden. De oproep is wel om het volgens de regels netjes te houden en het vooral over de inhoud te laten gaan en niet over de personen.

De heer Tekir bevestigt dit. Raadsbreed of coalitieakkoord, wat is precies het verschil? Er kunnen steeds andere beelden ontstaan. In deze fase is het nog te vroeg om het hierover te hebben. Dat komt pas na de informatie aan de orde. Hij pleit ervoor om dit even te parkeren voor later. Hij noemt ook het overdrachtdossier en vraagt of hieraan gewerkt wordt. Hij begrijpt dat dat het geval is. Hij zou dat graag een dag voor de verkiezingen beschikbaar laten stellen. Met betrekking tot de informateur zegt hij dat deze wel raadsbreed draagvlak moet genieten, niet alleen door de grootste partijen. De informateur moet het vertrouwen van de hele raad hebben. Als een goede informateur gevonden wordt, zou die ook als formateur door kunnen gaan.

De heer Wolters kan zich voorstellen dat op een later moment gesproken wordt over een raadsakkoord of een coalitieakkoord; daar kan wel wat meer informatie over gegeven worden, over wat voor vormen er zijn.

De heer Wientjes meent dat voor de komende vier jaar het primaat bij de raad ligt en dat daar pas beslissingen genomen kunnen worden. In een formatieproces moet men daar terughoudend in zijn. Hij heeft bezwaar tegen een raadsbreed akkoord of een soort hybride vorm; dat voldoet niet aan hoe het staatsrechtelijk in elkaar zit. Hij pleit voor een coalitieakkoord.

De heer Van Mourik verwijst naar de inbreng van mevrouw Hamann over het debat dat minder mogelijk is met een raadsbreed akkoord. Raadsbreed wil niet zeggen dat men het overal over eens is; de nuances kunnen dan nog goed aangegeven worden. Het is ook leuk om goede voorbeelden te ondersteunen, of zij nu van de oppositie of van de coalitie komen.

Mevrouw Hamann vraagt of de heer Wolters meer informatie kan verstrekken over raadsbreed en coalitieakkoord.

De heer Sepers zegt dat het nu ook de bedoeling is om te inventariseren welke behoeften er zijn. Er zal zekere nadere informatie gegeven worden.

De heer De Pagter vraagt welke periode voor informatie en formatie voorzien wordt. Misschien kunnen er ook tussentijds toelichtingen gegeven worden. Wellicht kunnen raadsleden die niet terugkomen in de raad een functie als informateur krijgen. Raadsbreed hoeft niet gelijke monniken gelijke kappen te betekenen.

Mevrouw Melissant zegt dat gemiddeld een coalitievormingsproces tussen de acht en tien weken duurt. In de tussentijd is er nog steeds een demissionair college en er worden wat onderwerpen on hold gezet. Als het gaat om informateurs dan zijn het over het algemeen oud-wethouders of burgemeesters met enige afstand tot de raad. Na het duidingsdebat kan een informateur aan het werk. De pers zit er gedurende het hele proces bovenop; er ontstaat zeker druk. Het is goed om tussentijds even te overleggen. Daarover kunnen vooraf afspraken gemaakt worden.

De heer Sepers stelt vast dat er veel suggesties gedaan zijn. De informateur moet goede ondersteuning krijgen en vervolgens openbaar verslag uitbrengen. Daarna kan de formateur in beslotenheid aan het werk gaan. Tempo is genoemd en gesproken is over een overdrachtdossier, zorgvuldigheid en een stappenplan.

Hij concludeert dat de heer Wolters en hijzelf daarmee aan het werk gaan.

Ook is gesproken over de rol wethouder/ lijsttrekker die in de gaten gehouden moet worden en over de financiële doorrekening.

Genoemd is dat het over de inhoud moet gaan en niet over de personen.

De heer Sepers stelt voor een kleine slotronde te houden.

De heer Tekir bedankt de burgemeester voor het feit dat zij dit vroegtijdig heeft geïnitieerd. Er zijn voldoende ideeën geuit.

De heer Wientjes vond het een goed begin; er moet niet te problematisch over gedaan worden. Hij wenst iedereen veel succes.

De heer De Visser vond het mooi. Hij verwacht de zegen van Jezus.

De heer Van Veen vond het een informatieve bespreking; hij heeft veel nieuwe dingen gehoord.

De heer Van Mourik vond het een nuttige bijeenkomst en wenst een ieder veel succes.

De heer De Pagter bedankt voor deze avond. Hij heeft helder, constructief en opbouwend genoteerd.

De heer Oostrum las in het boek: je kunt veel afspraken maken over het proces maar het gaat toch altijd anders. We hebben nu wel een basis gelegd om het te laten gaan zoals we verwachten.

De heer Bahlmann stelt voor dat we ons committeren aan de gemaakte afspraken en met zijn allen afspreken om de debatten te voeren op inhoud en niet op de persoon en op partij.

Mevrouw Hamann is het eens met de vorige sprekers; leuk om nieuwe mensen te ontmoeten. Ze heeft zin in de verkiezingscampagne.

De heer Wolters vond het leuk en gaat ermee aan de slag.

Mevrouw Kromkamp zit hier ook namens 350 ambtenaren die elke dag zich inzetten voor de stad. Het artikel van afgelopen zaterdag deed bij een aantal ambtenaren best wat pijn. Zij vindt het mooi te horen dat er gesproken wordt over de inhoud en niet op de man. Dat is de ambtenaren uit het hart gegrepen.

De heer Schefferlie vond het een mooie bijeenkomst. Het is goed dat er over een informateur is gesproken; het moet vooral iemand zijn die een onafhankelijke rol kan innemen. Hij denkt niet dat de informateur door moet gaan als formateur. Hij bedankt de burgemeester hartelijk voor het initiatief.

Mevrouw Pellikaan vond het een fijne avond en bedankt iedereen.

De heer Van der Geest bedankt voor de goede avond; hij denkt dat men aan één informateur voldoende zal hebben. Hij stelt voor alle telefoonnummers uit te wisselen.

4. Eventuele vervolgspraken en afsluiting

Mevrouw Melissant vond het een vruchtbare avond in een prettige sfeer.

Het artikel in het AD heeft wel het nodige teweeggebracht bij de inwoners. Het is goed om een verkiezingscampagne te houden op de inhoud. Politiek is onderscheidend bezig zijn want er moet wel iets te kiezen zijn. Maar als het over personen gaat, dan wordt de sfeer er niet beter op. De inwoners houden daar ook niet van. Ze hoopt dat de komende tijd het gesprek op de inhoud gevoerd wordt. En ze hoopt op een goede opkomst.

Zij vraagt of het wenselijk is om nog een vervolgspraak te maken.

Er zal in ieder geval een notitie opgesteld worden met een nadere uitwerking van enkele praktische zaken waarover keuzes gemaakt moeten worden zoals de datum van het duidingsdebat. Er zal ook een uur ingepland worden voor een korte verbijeenkomst.

Ze wenst iedereen veel succes en sluit de bespreking af.